**Kirjallinen kysymys KK 197/2025 vp**

**Mira Nieminen ps**

# Kirjallinen kysymys Ylioppilastutkintolautakunnan säästöjen vaikutuksista ylioppilaskokeisiin ja opetuksen tavoitteisiin

**Eduskunnan puhemiehelle**

Lasten ja nuorten luku- ja kirjoitustaidot ovat heikentyneet merkittävästi viime vuosina. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi, 2023) raportin mukaan osa oppilaista kokee lukemisen vaikeaksi jo alakoulussa, ja ongelmat kasaantuvat yläluokilla. Kirjoittaminen tuntuu vaativalta, keskittyminen on vaikeaa ja teknologian tarjoamat oikotiet, kuten tekoälyn käyttö, heikentävät motivaatiota kehittää keskeisiä perustaitoja. Tämä kehityssuunta näkyy myös toisen asteen opinnoissa ja ylioppilaskokeissa: Ylioppilastutkintolautakunnan mukaan osalla abiturienteista on puutteita perustason tekstitaidoissa, kuten lähteiden käytössä ja kielellisessä selkeydessä.

Valtion talousarvion mukaisesti Ylioppilastutkintolautakunnan toimintaan on kohdistettu noin 800 000 euron määrärahan vähennys vuoden 2025 aikana. Tämä rahoituksen supistaminen heijastuu osaltaan ylioppilastutkinnon toteuttamiseen ja edellyttää toiminnallisia sopeutuksia. Lautakunta on käynnistänyt toimenpiteitä, joilla vastataan säästövelvoitteisiin ja turvataan tutkinnon laadukas ja yhdenvertainen järjestäminen myös jatkossa. Linjauksia on tehty koskien syksyn 2026 ja vuoden 2027 tutkintokertoja. Muutokset koskevat kaikkia oppiaineita ja kohdistuvat erityisesti arviointiprosessin sujuvoittamiseen. Käytännössä tämä tarkoittaa muun muassa nopeasti arvioitavien tehtävien osuuden lisäämistä sekä avovastausten määrän vähentämistä.

Lautakunta on ilmoittanut ainekohtaisista toimenpiteistä, joilla pyritään nopeuttamaan arviointia ja vähentämään kustannuksia. Näitä ovat muun muassa:
— Äidinkielen ja kirjallisuuden kokeessa merkkimäärärajoitusten käyttöönotto ja suositusten pienentäminen
— Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kokeessa avokysymysten korvaaminen monivalintatehtävillä (syksy 2026 alkaen)
— Vieraiden kielten ja toisen kotimaisen kielen kokeissa avokysymysten määrän vähentäminen tai keskitetysti arvosteltavien osioiden lisääminen
— Matematiikassa nopeasti arvosteltavien tehtävien osuuden kasvattaminen ja osakysymysten vähentäminen
— Reaaliaineissa monivalintakysymysten ja lyhyiden vastausten lisääminen, mahdolliset merkkimäärärajoitukset ja pistevälysten harventaminen

Vaikka tehtävätyyppien kehittäminen on osa jatkuvaa arviointia, herättävät nämä laajat muutokset huolta siitä, siirtyykö tutkinnon painopiste liiaksi helposti arvioitaviin, mutta opetussuunnitel-

Valmis
5.0

man tavoitteita heikommin mittaaviin tehtävätyyppeihin. Monivalinta- ja lyhytvastaustehtävät eivät usein tue kriittistä ajattelua, laajojen kokonaisuuksien hallintaa tai kykyä ilmaista itseään kirjallisesti — taitoja, joita sekä opetussuunnitelma että jatko-opinnot edellyttävät.

On myönteistä, että hallitus on päättänyt lisätä äidinkielen ja kirjallisuuden opetustunteja perusopetuksessa vuodesta 2025 alkaen. Tämä ei kuitenkaan riitä, jos tutkinnon arviointimuodot eivät tue näiden taitojen pitkäjänteistä kehittämistä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

> *Miten opetusministeriö aikoo varmistaa, että ylioppilastutkintoa kehitetään opetussuunnitelman tavoitteet ja oppilaiden perustaitojen vahvistaminen edellä siten, että tehtävätyyppien monipuolisuus säilyy eikä painopiste siirry yksipuolisesti teknisesti helpommin arvioitaviin tehtäviin, kuten monivalintaan, säästöpaineiden seurauksena?*

Helsingissä 6.6.2025

Mira Nieminen ps